

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vesienhoidon keskeiset kysymykset, työohjelma ja aikataulu

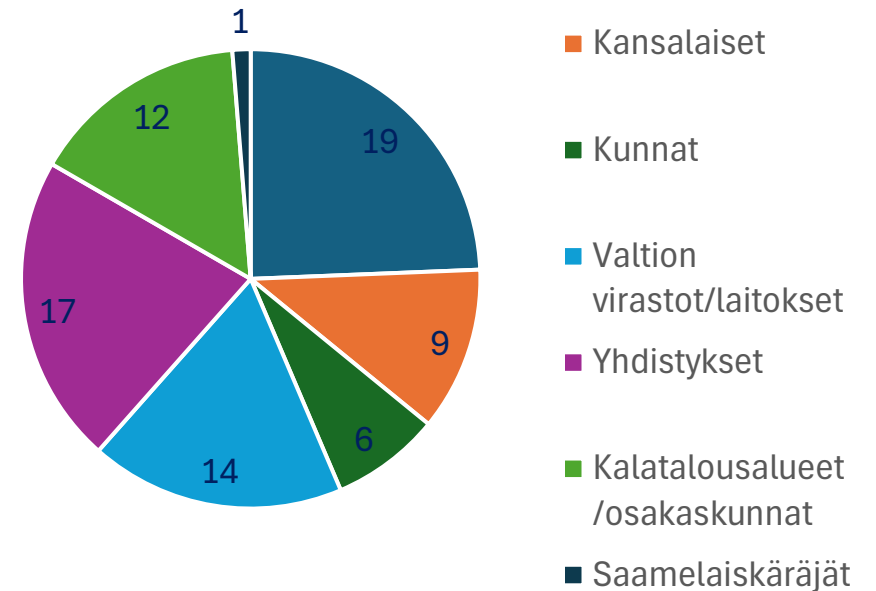
Yhteenveto kuulemispalautteesta

YTR 18.10.2024

Kuulemisen rakenne ja aikataulu

- Kuulemisaika 15.12.2023-17.6.2024
- Yhteensä palautetta valtakunnallisesti 393 kpl, Lapissa 78 kpl
- Yhteenvedot palautteista vesienhoitoalueiden sivuilla [Vesien- ja merenhoidon suunnitteluvaiheet ja toimijat \(ymparisto.fi\)](https://ymparisto.fi)
- Saatu palaute hyödynnetään toimenpideohjelmien ja vesienhoitosuunnitelman tarkistamisessa ja vesienhoidon toimeenpanon kehittämisessä.
- Palautteen yhteenveto kirjataan vesienhoitosuunnitelmaan

- Yhteensä 78 kpl
- Yhdessä kansalaispalautteessa 402 allekirjoittajaa

Kommentteja yleisesti

- Asiakirjat ovat hyvin valmisteltuja ja sisältävät vesienhoidollisesti oikeansuuntaiset lähtökohdat ja tavoitteet.
- Suunnittelukauden keskeiset kysymykset tiivistävät hyvin vesien hyvän tilan saavuttamisen kannalta olennaiset asiat.
- Vaikka tiedossa on puutteitakin, on jatkossa vesienhoidon rahoitusta pyrittävä kohdentamaan entistä enemmän myös käytännössä tehtävään vesiensuojelutyöhön.
- Työohjelmat kuvaavat pääpiirteet eri vesienhoidon suunnittelualueiden tilasta, tunnistetuista kuormituslähteistä, kuormituksen hallintakeinoista sekä haasteita, jotka hidastavat vesienhoitosuunnitelmien toteutumista.

Kommentteja yleisesti

- Kuulemisaineisto nostaa esille vesienhoidon kannalta hyvin keskeisiä huomioita ja ehdotuksia ja suunnittelussa on otettu kiitettävästi esiin myös ajankohtaiset kysymykset erityisesti ilmastonmuutokseen liittyen. Toimenpiteiden vastuutahoihin ja resurssien turvaamiseen otetaan hyvin vähän kantaa.
- Esitetyt vesienhoidon keskeiset kysymykset, pohjavesiensuojelu, valuma-
aluelähtöinen vesien ja kuormituksen hallinta muuttuvassa ilmastossa, vesiympäristöjen kunnostaminen ja vesivoimahoitotoimien vaikuttavuuden parantaminen ovat vesihoidon keskeisiä haasteita suunnittelukaudella.
- EU-lainsäädäntöä ei tunnisteta Lapissa. Direktiivi tuntuu olevan vieras ja suuryhtiöiden etu on ensisijainen kuten vuosikymmeniä vesirakentamisen ja metsätalouden osalta.

Pohjavesien suoje- lupalauteen ydinviestit

- ☐ Ennakoivaan pohjavesiensuojeluun riittävät resurssit
- ☐ Voimassa olevat ympäristölain ja maa-aineslainmukaiset luvat pohjavesialueilla ja vesilaitoksilla tulisi päivittää vastaamaan voimassa olevaa lainsäädäntöä.
- ☐ Lisätiedon tuottaminen ajoissa erityisesti kohteista, joille keskittyy riskitoimintoja tai joille ollaan niitä suunnittelemassa.
- ☐ Vesipuidedirektiivin tulkintojen vaihtelevuus lupakäsittelyssä

Valuma-aluelähtöinen vesien ja kuormituksen hallinta muuttuvassa ilmastossa – palautteen ydinviestit

- ☐ Valuma-aluelähtöinen vesiensuojelu laajalti hyväksytty lähestymistapa
- ☐ Hyödyttää sekä maa- että vesielinympäristöjä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista
- ☐ Keinot ja työkalut vaikuttavaan valuma-alueuuteen riittämättömät
- ☐ Lupavelvolliset – ei lupavelvolliset toimijat - maanomistusolot
- ☐ Toimien sitovuus/vapaaehtoisuus
- ☐ Kumuloituvat vaikutukset/valuma-alueen tila ja vesistöjen kantokyky
- ☐ Kokonaisuuden hallinta/koordinointi/resurssointi
- ☐ Vihreän/puhtaan siirtymän tai energiamurroksen uudet hankkeet – vesienhoidon tavoitteiden jousto

Vesielinympäristöjen kunnostaminen - palautteen ydinviestit

- ☐ Säännösteltyjen vesien tilan parantamista laajalti kannatettu, etenkin esteellisyyden poisto ja säännöstelyjen lieventäminen
- ☐ Vastakkaiset intressit suuret; sähköntuotanto/tulvasuojelu – vaelluskalat/luonnon monimuotoisuus
- ☐ Ekologinen hyöty/merkittävä haitta -> arvottamisen vaikeus ja monitulkintaisuus
- ☐ Säännöstelylupien pysyvyys – muuttamisen mahdollisuus
- ☐ Pienten toimijoiden tukeminen; byrokratian yksinkertaistaminen, omarahoitusvaateet, neuvonta, ohjaus
- ☐ Kunnostuskohteiden tarvelähtöinen priorisointi

Vesistöjen tilan arviointi- palautteen ydinviestit

- ☐ Luokittelujärjestelmän kehittäminen
 - ☐ erityisesti vesien tummumisen huomioiminen
 - ☐ merialueen luokkarajat
 - ☐ one-out-all-out periaate käyttöön
 - ☐ geologisesti poikkeavat alueet
 - ☐ vertailualueet
 - ☐ kemiallisen tilan luokittelu ja tulkinta
- ☐ Luokittelutietojen läpinäkyvyyttä paremmaksi – tietojen riittävyys/perusteet, HyMo-tiedot
- ☐ KEVOMU-vesien nimeämisestä, rajauksesta ja luokittelusta hyvin eriäviä näkökantoja

Vesienhoitotoimien vaikuttavuuden parantaminen – palautteen ydinviestit

- ☐ Vesienhoidon tavoitteet luvan muuttamisen perusteeksi vesi- ja ympäristönsuojelulakeihin - > sekä vastustetaan että kannatetaan
- ☐ Kunnostushankkeiden monivaikutteisuutta lisäävä
- ☐ Yhteistyön lisääminen toimijoiden välillä - > esim. valuma-alueen työryhmät
- ☐ Rahoituksen turvaaminen/lisääminen (esim. Nousu, Helmi)
- ☐ Hajakuormituksen toimenpiteiden sitovuutta/velvoittavuutta lisäävä
- ☐ Kaavoitus vesiensuojelun edistäjänä
- ☐ Vesienhoidon tavoitteiden sisällyttäminen kaikkiin vesiympäristöä koskeviin lakeihin

Toimenpiteiden toteutuksen tehostaminen –

kooste kaikilta vesienhoitoalueilta

- Lainsäädännön kehittäminen
 - **Hajakuormitussektorien toimenpiteiden sitovuuden lisäämistä** kannatetaan ja vastustetaan
 - **Vesilain päivittäminen** maankuivatuksesta aiheutuvien haittojen estämiseksi on tarpeen
 - **Kompensaation** hyödyntämistä kannatetaan, mutta pitäisi pysyä vapaaehtoisena
- Poikkeamien käyttö
 - Lupavelvolliset toimijat haluavat täysimääräisinä käyttöön, yhdistykset peräänkuuluttavat tavoitteiden säilyttämistä korkealla ja satsausta toimenpiteiden toteutukseen ennen tilatavoitteiden alentamista
- **Viranomaisresurssien** lisäämisen puolesta otettiin laajasti kantaa. Vesienhoidon koordinointi ja toteutus nykyisellään aliresursoitua valtion hallinnossa, ei saisi kohdistaa lisää säästötoimia. Poliittisille päättäjille tulisi viestiä, että vesiensuojeluun tarvitaan riittävät resurssit.
- **Rahoituksen lisäämisen** tärkeys toimenpiteiden toteutukseen korostui. Rahoituspohjan laajentaminen: valtakunnan, kuntien, EUn ja yritysten rahoitus ("*sponsoriraha*"). Toisaalta kuntien resurssit vähäisiä ja taloudellinen tilanne heikkenemässä entisestään.

Toimenpiteiden toteutuksen tehostaminen

– kooste kaikilta vesienhoitoalueilta

- Hankkeiden omarahoituksen suuruus on pienille toimijoille ongelma, yhteistyötä yritysten kanssa
- Hankkeista laajempia, pidempikestoisempia, mutta tarvitaan myös "*ihmisen kokoisia*" hankkeita
- **Rahoituksen** oltava riittävän helposti haettavaa, nyt pirstaleista, hajanaista ja huonosti ennakoitavaa – ehdotetaan rahoituskalenteria
- Maa- ja metsätalouden **tukijärjestelmien** kehittämistä, tukipolitiikan tulisi ohjata tehokkaisiin vesiensuojelukeinoihin
- Ympäristötavoitteiden sitovuuden myötä **tilaluokittelu** on aiempaa tärkeämpää, oikeellisuus ja luotettavuus avainasemassa.
 - Luokittelun läpinäkyvyyttä ja ennakoitavuutta lisättävä, seurantatiedon määrää kasvatettava, asiantuntija-arvioita vähennettävä. Riittävät resurssit seurantaan ja luokitteluun.
 - **Vesien tummuminen** huomioitava ekologisen tilan arvioinnissa ja toimenpiteissä
- Suunnittelujärjestelmän sokeus **pienvesien** tilalle pitäisi korjata, pienvesiin kohdistuvia vaikutuksia pitäisi pyritä estämään, niiden tila määrittää myös isompien vesien tilaa

Toimenpiteiden toteutuksen tehostaminen

– kooste kaikilta vesienhoitoalueilta

- Vesienhoidon suunnittelussa ei ole huomioitu tiealueiden **hulevesiä** ja niiden käsittelyä; ei myöskään teiden rakentamisen ja kunnossapidon aiheuttamaa kuormitusta pintavesiin.
- **Toimenpiteiden kohdentaminen**, priorisointi
 - Kohdentamisen parantaminen: merkittävyys, kustannustehokkuus, vaikuttavuus, toteutettavuus. Liian tiukka kohdentaminen voi kuitenkin vaarantaa hyvän ja erinomaisen tilan ylläpitämisen
 - *"Rahan määrä ei ratkaise yksin lopputulosta."* Ilmaisetkin toimenpiteet osin tekemättä.
- **Toimenpiteiden vaikutusten seuranta** lisättävä, pitkäkestoista seuranta, enemmän tutkimusrahoitusta, ympäristöhallinnolta voimakkaampaa roolia – toimenpiteiden vaikuttavuus
- Vesiensuojelurakenteet vaativat kunnon seuranta, huoltoa ja korjauksia. *"Nyt on melkein tee ja unohda todellisuus"*
- **Uusia menetelmiä** tarvitaan, mutta tarvitaan riittävästi seuranta- ja tutkimustietoa ennen laajamittaista käyttöönottoa